

Stormen Babets kvarlevor

Jag tror att många av oss kommer ihåg – eller iallafall hört talats om – “Hurricane Katrinas” ödeläggning av New Orleans och tänkt: ”Glad att jag inte bor där...” Även om vi i Sverige är relativt förskonade från kraftiga översvämningar, så lever vi inte helt riskfritt. Förr eller senare drabbas även vi av en ovanligt kraftig storm och är vi då inte förberedda så vips, har sommarhuset förvandlats till en husbåt. För att veta hur vi ska skydda oss måste vi först och främst förstå riskerna – men hur gör vi det?

Stormfloder är extrema väderhändelser som med tillhörande vattennivåhöjning och stora vågor kan orsaka omfattande översvämningar längs med den drabbade kusten, vilket leder till stora skador på strand och infrastruktur, en tanke som få ägare av kustnära hus velat tänka. Det blev väldigt uppenbart när stormen Babet träffade södra Sveriges kust den 18 oktober och vi tvingades inse hur dåligt förberedda vi är för den typen av naturkatastrofer. Bara i Simrishamns kommun, med sina ynka 19 000 invånare, beräknas reparationerna av de mest akuta skadorna uppgå till cirka 60 miljoner kronor.

I Sverige beräknas översvämningsrisk genom statistisk analys av vattennivåmätningar. För att beräkningarna ska vara någorlunda pålitliga krävs många års mätningar som dessutom ska vara representativa för det framtida klimatet. Det utgör en utmaning eftersom de svenska mätningarna inte sträcker sig särskilt långt bak i tiden och karaktäriseras av ovanligt låga vattenstånd. Utöver detta beror vattenhöjningen vid stranden på lokala effekter, vilka enkelt kan bidra till att vattnet stiger med det dubbla vid land – jämfört med stigningen till havs – där man faktiskt mäter. Sammantaget riskerar översvämningsrisken att underskattas.

Hur kan man göra bättre riskanalyser?

Förutom att stormfloder leder till stora skador på strand och infrastruktur, kan översvämningarna avsätta stora mängder sand långt uppe på land. Avsättningarna kallas för *washover*. Genom att undersöka exempelvis avsättningarnas utseende och innehåll är förhoppningen att man kan lära sig att känna igen äldre stormars avsättningar. Om man då lyckas identifiera och åldersbestämma forna avsättningar, kan de utgöra ett enormt arkiv som kan användas för att beräkna hur ofta ett område översvämmats.

Figur 1. Bild tagen utanför Simrishamn som visar sand avsatt efter stormen Babet, så kallad washover. Under sanden gömmer sig en asfalterad väg.

Studien av gamla stormars avsättningar (paleotempestologi) utgör alltså en viktig pusselbit för att kunna lösa problemen kopplade till utvecklingen och skyddandet av samhällen längs med kusten. Vem vet, i framtiden kan kanske kommuner som Simrishamn undvika oförutsägbara notor på miljontals kronor?